

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KOZLONYE.

ELŐFIZETESI ÁRAK:

Helyben: félévre 6 kor., negyedévre 3 kor. — fill.
Vidéken: félévre 9 kor., negyedévre 4 kor. 50 fill.

FŐSZERKESZTŐ:

BENEDEK JÁNOS.

POLITIKAI ROVATVEZETŐ:

Dr. BOROSS LAJOS.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:

SZÉKELY IMRE.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Debreczen, Főter 42. szám. Lamprecht palota
első emelet, az udvarban.

Szerb-magyar barátkozás.

— szeptember 16.

Már nyár elején, amikor a szerbiai kereskedők látogatást tettek a magyar fővárosban, rámutattunk az esemény nagy fontosságára. Ha két nemzet kereskedői a rokonszeny törvényeinél fogva és az érdekek közösségének tudatában összefognak, együtt működnek, akkor annak az eredménye csak áldásos lehet. Mennyivel több áldást hozhat olyan szomorú körülmények között, amilyenek közt most élünk! Evszázadok óta ki vagyunk szolgáltatva a leggonoszabb és legkapzsiabb szomszédnak: Ausztriának és azoknak a magyar kormányoknak, amelyek a kicsiny osztrák érdekeket előbbre teszik a legnagyobb magyar érdekeknek is. Ha pedig nagy osztrák érdekek merülnek föl, amagyarérdekeknek teljesen el kell némulnia. Hallgatnunk és tűrnünk kell, mert ezt a szabad országot vazallus országgá tették. Adófizetői lettünk egy lelketlen és kizsákmányoló rendszernek, mely politikánkat és közéletünket, kereskedelmünket és iparunkat, anyagi jólétünket és annak fejlődését megbénította és silányvá, terméketlenné tette.

Szerbia érdeme, hogy ő a kezdeményezője egy olyan barátkozásnak, mely minden tekintetben a kölcsönös rokonszenyből indulva ki, anyagi jólétünk emeléséhez nagyban hozzájárulhat. A szenvedésekben és megpróbáltatásokban találkozhatik legnagyobb rokonszenyvel két szomszéd nép. Magyarország évszázados szenvedéseiről tanuskodik a história, Szerbia pedig az utolsó évtizedekben szintén toll által le nem írható szenvedéseken esett át. Lelketlen kormányok és még lelketlenebb fejedelmek kizsákmányolták és az önszertelenség forrásaiá tették. Véreláztatott területén a válságok egész sora keletkezett és csak a szerb nép jóra valósságának köszönhető, hogy a súlyos válságokban tönkre nem ment. Lassanként megint összeszedte erejét és királygyilkosságokon, alkotmányokon, új rendszereken túl, mégis hozzálátott anyagi érdekeinek megvédéséhez.

De a história is arra tanítja a szerb és magyar népet, hogy egymás érdekeit támogassák. Evszázadokon át egész 1848-ig együtt küzdtek a török ellen. Közös harcokban és közös szenvedésekben találkoztak és együtt harcoltak és

vérezték csatatereken. A nagy szabadságharcban is együtt maradtak volna, ha az osztrák sváb, a szerbek és magyarok régi halálos ellensége a viszály magvát el nem hintette volna közöttük. Ausztriának érdeke volt, hogy viszályt szítson a két szomszéd között. És nincs könnyebb, mint két népet egymás ellenségévé tenni.

Azonban a régi félreértés és régi visszavonás megszűnt. A szerb kereskedők látogatása az első kiinduló pontja volt egy nagy szerb-magyar barátkozásnak, amelynek horderejét csak át kell érteni és át kell érezni, hogy nagy horderejével tisztában legyünk. Most a szerb kereskedelmi csarnok elhatározza, hogy küldöttséget meneszt a magyar kereskedőkhöz és felkéri, hogy viszonzják a látogatást. Igaz, hogy Ausztria, de különösen az osztrák kereskedők sanda szemmel nézik a szerb-magyar barátkozást.

Hanem ez egy okkal több, hogy ez a barátság megszilárduljon. Csak annál kiáltóbb bizonyíték amellett, hogy úgy a szerbek, mint a magyarok a maguk érdekeit védelmézik, amikor összetartanak. Mert úgy Szerbia, mint Magyarország

Levelek.

Irtta: **Manika.**

Edes Helén!

Ne nehezteljen meg a bizalmas megbeszélésért, hisz a régi jó időkben így beszélünk egymással. Most, tudom, azt gondolja, az a régi jó időkben volt. Hát én most a régi jó időt akarom visszavárni és kérve kérem önt, kedvesem, ha teheti ne tagadja meg kérésemet, melytől életem boldogsága függ. Az én elhibázott életemet maga még meg tudná javítani és el tudná feledtetni azt a sok but és szenvedést, szomorúságot és keservet, amit átéltem, mióta elváltunk. Igaz, hogy maga az egyetlen, akinek nem szabadna panaszkodnom, az egyedüli, aki bizonyos elégtételt érezhet nyomorult sorsom láttán és mégis magának mondom el az én nagy szerencsétlenségemet, mert csakis öntől várok viaszalást, gyógyulást.

Hiszen azt tudja, hogy szeretem magát, hogy szerettem magát akkor is, mikor abba a szerencsétlen házasságba belejutottam. És miért jutottam bele? Mert kislelkű voltam, gyáván meghátráltam a létért való küzdelem elől és belebuktam egy ugynevezett pénzházasságba. Nem tudtam lemondani apró kényelmimről és a kravátlis szivarokért, a szép nyakkendőért, piús szalonért és operajegyért eladtam magamat. Igen, de gazda nélkül számoltam; megalkudtak raj-

tam, de ki nem fizettek. Mikor már benne voltam a csapdában, nem akartam észrevenni, hogy bánt a dolog, de az asszony, szegény, mégis észrevette. Alapjában véve jó asszony volt, de hát én nem szerettem. Amellett, hogy a maga képe volt a szívemben, az is bántott tőle, hogy engem becsaptak. Aztán mivel éppen nem vagyok anyja, egyszer nagyon fölbosszantottak, hát megmondtam a véleményemet szavakat nem vallató kiméletlenséggel. Erre bekövetkezett a szerencsétlenség, a nyilvános botrány; szegény asszony beléhalt sebébe, melyet önkéze ütött.

En még élek tovább és tételődöm, élek a maga képével a szívemben, melyet egyszer már ki akartam irtani onnét, de nem sikerült. És most halál adok érte az Istennek, mert egyedül maga az, aki engem az életnek megtartott. És csak az a remény éltet, hogy a maga okossága és nemes lelke visszavezet engem a nyugodt boldogságba, vezérel az elhibázott élet után egy nemesebb világba.

Aztán meg maga tartozik nekem a nyugalmammal. Egyszer régen emlékszik e, mikor még zavartalan jó barátságban voltunk, egy nyári délután könyvet vittem magának. Ott ültünk a maga rózsaszínű kis szobájában, maga a kis asztalkánál ügyes kézzel húzott valamit. Én meg akartam nézni a munkát, fölébe hajoltam és hirtelen megcsapott hajának illata, megrészgélve elkaptam a fejet és megakartam csókolni az ajkát, de maga elhajolt és égő ajkaim csak

csodás tűzü fekete szemét érték. Akkor nagyon megpirongatott és kijelentette, hogy az ön ajkát nem érintette férfi csókja, hogy azt majd csak a vőlegénye ajka fogja érinteni. Az az elhibázott eső örökre magához kötött engem.

Aztán látja, most már újra magamé vagyok, tudok küzdeni, már ki is küzdöttem magamnak gondtalan megélhetést, meg tudom magának adni az életmódot, amit megérdemel, s melyet egyébként alig érhet el — és szeretem magát, legyen a feleségem.

Írjon, hogy mikor jöjjenek a válaszért, melylyel ha az „igen” lesz, a legboldogabb halandóvá teszi.

Lajos.

Kedves Barátom!

Végtelem csodálkoztam, amidőn az ön réglátott irását, hozzám intézett levelét kézhez kaptam. Mióta boldogult lejt az a baleset vagy szerencsétlenség érte, nem is hallottam maga felől semmit. Még jobban csodálkoztam, őt megdöbbentem tartalmának olvasása után.

Ön, kedves Lajos — én is hivatkozom régi barátságunkra — feleségül akar engem venni, mert úgy találja, hogy én még vissza tudom vezetni a boldog életbe. Ön úgy véli, hogy szeret engem és nem tud nélkülem boldog lenni. Csodálatos, hogy az emberek mennyire megváltoznak esztükben. Ön, kedves Barátom, elvett egy leányt, akit nem szeretett. Érdeklázasságot kötött jó

eddig Ausztriának szabad zsák-mányterülete volt.

Ha teljesen létrejön ez a barátkozás, akkor bizonyítékokat szolgáltat arra, hogy nemcsak a szenvedésekben, de a rokonszenven és az érdekek közösségében is találkozhatik két nép. És ennek lesznek legaldásosabb következményei.

Az általános házbéradó.

Irtá: Csóka Sámuel adóügyi tanácsnok.

Azt hiszem, nem végzek sem haszontalan, sem czéltalan munkát akkor, midőn e lap hasábjain polgártársaim figyelmét az általános házbéradó és a házosztály-adó közötti s adóztatás szempontjából óriási különbszetre felhívom oly időben, mikor a házbéradó kivétési időszak lejár s új kivetés következik és amidőn Győr szab. kir. város törvényhatósága azt indítványozza s indítványának támogatása végett törvényhatóságunkat meg is kereste, hogy a házbéradó mellőzésevel tisztán és egyedül a házbéradó legyen alkalmazva mindenütt, — tehát, amikor e lapnak olvasói közül a városi bizottsági tagok, mint törvényhatósági bizottsági tagok, hivatva és kötelezve is vannak kellő tájékozódást szerezni e kérdésben s majd dönteni eme kérdés felett.

Törvény szerint a házadó kétféle természetű, ugymint:

- 1. házosztály-adó és
2. házbéradó és végül jelentkezik, mint
3. általános házbéradó.

Az általános házbéradó valamely városban vagy községben csak akkor hozható be, ha az összes lakrészeknek — nyitott helyiségeknek, szobáknak — legalább fele bérbé van adva s ez az adóztatás azt jelenti, hogy ilyen helyeken azok a házak és lakrészek is házbéradó alá vonandók, amelyek bérbé adva nincsenek, vagyis, amelyeket maga a tulajdonos használ.

Ennél tarthatatlanabb adóztatást képviselni sem lehet, mert az egyenlő teherviselés elvével teljesen ellenkezik; avagy egyenlő teherviselést jelent-e az, hogy valaki, akinak egy 5 szobás lakása van és abban maga lakik, — tehát bérjövédelmet nem élvez, ugyanannyi házadót fizessen, mint az, kinek ugyanilyen nagy háza bérbé adva van és ebből tekintélyes jövédelmet huz?

Alkításom igazolására elég, ha csak arra hivatkozom, hogy a törvényhatósági joggal felruházott városok nagyobb része

feliratot intézett ugy a m. kir. pénzügy-miniszteriumhoz, mint a magyar országgyűlés képviselőházához az iránt, hogy a gyűlés vett adóreform tárgyalása alkalmával az általános házbéradó, mint a legterhesebb adó, szüntetessék meg és esetleg a pénzügyi egyensúly helyreállítása végett a házosztályadó fokozata emeltessék.

Hogy milyen igazságtalan az általános házbéradó, az az alábbi kimutatásból is kitűnik, nevezetesen: ha valakinek egy 5 szobás háza van, melyben maga lakik, ezért fizet évenként 24 korona házosztály-adót, — abban az esetben pedig, ha a lakrészek fele a városban bérbé van adva, a saját maga által lakott tulajdon háza is házbéradó alá esik s összehasonlítás útján az 5 szobás lakást úgy értékelik, mintha az 1000 korona nyers házbéradóval egyenlővé hozna, — ebből épület-fenntartási költség és értéktörlesztés fejében levonnak 25 százalékot, vagyis 250 koronát s a fennmaradó tiszta házbéradóval ebből minősített 750 korona után 20 százalék házbéradót kivéve: 150 korona adóval rózatik meg, — mert oly szerencsés, hogy saját házában lakhatik!

S dacára, hogy házától egy fillér jövédelme nincs, ezt az adót fizetni keli épen ugy, mint annak, ki házát bérbé adva a tényleges jövédelmet élvezi is.

Miután pedig törvényes meghatározás szerint a házadó alapja: a házak évi tiszta haszonértéke: világosan látható az általános házbéradó igazságtalansága és tarthatatlansága s látható, hogy a törvény magával ellentétbe jön, mivel ebben az esetben nem a tényleges évi tiszta haszonérték után, hanem annak megfelelő összegű képzelt haszonérték után adóztat, vagyis adó alá vessz negatív, — tehát nem létező jövédelmet.

Eltekintve attól, hogy az általános házbéradó behozatala esetén azok a háztulajdonosok is, kik házaikat bérbé adják, nagyobb mértékben, magasabb százalék szerint lesznek megadóztatva, mert a rendes házbéradó kivétési kules szerint 1000 korona nyers bérjövédlemből épület-fenntartási költség és értéktörlesztés fejében 30 százalék, azaz 300 korona vonatik le és 700 kor. tiszta házbéradó után 16 százalék házbéradó, azaz 112 korona vettetik ki, addig az általános házbéradó a fentebb közölt kimutatás szerint áll-pittatik meg, — tehát az egyenes házbéradó már itt is 1000 korona nyers bevétel után 38 koronával emelkedik, — azok a háztulajdonosok, kik házaikat maguk használják — miután

csókot az ajkam helyett, de az csak egy bolondos, felízgatott napon történt, mikor igazán sajnáltam, hogy én még igazi csókot nem kaptam. Előfordul ez nálunk leányoknál. Jött aztán idő, mikor nálam is bekövetkezett a nagy szerelem ideje. Szerettem én is, ahogy ungem szerettek és mivel minden leány következtelen, mikor a szívet elveszti, tudatában annak, hogy sohasem lesz az férjem, bizony nem tudtam elég gyorsan elkapni az arezom és a forró csókok ajkamat érték — és én... nos hát én viszonztam azt a forró csókot!

Megtörtént és nem sajnálom, hogy megtörtént.

Lássá a mi sorsunkban van valami hasonlatos és mégis nagy a különbség. Maga azt is ölelte, csókolta, akit sohasem szerettem, én csak azt, akit szerettem. Maga a világ ítélete szerint jól cselekedett; én — ugyanazon világ ítélete szerint bűnös vagyok. De a szívem, a lelkiismeretem azt mondja, hogy nem hibáztam, maga ezt nem mondhatja! Mit gondolj összeillénék mi?

Meg vagyok győződve, hogy nem is felel levelemre, mert maga is csak a világ szerint ítél, ha nem önmagáról van szó.

Helén.

És a lánynak igaza volt...

ugyanilyen mértékben lesznek megadóztatva, az adóteher alatt összeroskadnak s állampolgári kötelességeik teljesítésére képtelenné válnak.

Nem én állítom, de a tapasztalat igazolja, hogy az, ki saját házát maga használja, aránytalanul drágább lakásban lakik, mint az, ki lakásáért bért fizet.

Egy 5 szobás bérlakást s egy 5 szobás házát veszek fel példaképen.

A bérlakással is ugyanazon mellék-helyiségek vannak összekötve, mint a másikkal, sőt a bérlakás talán modernebb is, mint amaz.

Ha valaki egy 5 szobás lakást kivesz, azért fizet évenként 1000 korona bért.

Ha valaki egy 5 szobás házát vesz, annak vételára 20,000 korona, a befektetett összeg takarékpénztárban elhelyezve jövedelmezne 4 és fél százalékkal évenként 900 koronát, a ház összes évi adója házosztály-adó esetében 53 kor. 30 fill., épület-fenntartási költség évenként javítás, fűtés 200 kor. Összesen: 1153 kor. 30 fill., vagyis ennyibe kerül évenként a háztulajdonosnak saját lakása.

Általános házbéradó esetében évenkénti adója 300 korona 25 fillér s ez esetben 1400 korona 25 fillérbe kerül a tulajdon lakása.

Megjegyezni kívánom, hogy az épület-fenntartási költséget nem 25 vagy 30 százalékban, mint ez törvényes volna, hanem csak 20 százalékban vettem fel s II. oszt. kereseti adót csak két személy után számítottam, ez azonban nagyon természetesen emelkedik a családtagok számával. Nem vettem számításba a kéményseprézési, hóki-hordási díjakat, sem azt a költséget, amibe a ház előtti járda tisztántartása kerül s amely költségeket a bérlő sohasem fizet.

Az általános házbéradó míg egyfelől a házak értékét csökkenti, másfelől az építkezési kedvet elveszi és által a város természetes fejlődését megakadályozza, mert a magas adóval szemben csak annyi kedvezményt nyújt, hogy új építkezésnél 10 év helyett 15 évi, lebontott házak újból felépítésénél 8 év helyett 12 évi adómentességet biztosít s mikor már az épület kezd öregedni, rongyolódni, — mikor a fenntartás évről-évre több költséget vesz igénybe, akkor kell a nagy adót fizetni érte, pedig az volna az igazságos adóztatás, ha a házak előregedésével, vagyis azok értékének csökkenésével az adó is évről-évre, mondjuk egész 50 százalékig leszállíttatnék s ily módon a háztulajdonost segitene maga az állam abban, hogy épületét teljesen jó karban tarthassa s mint adóalany ne szűnjék meg.

A magyar ember tulajdonsága, hogy fél az adóztatástól, ami érhető is a mi adórendszerünk mellett, s ezen félelmében okkal-móddal igyekszik magán könnyíteni s egy-egy adóösszeírás alkalmával 1-2 szobát nem vall be s így kivonja az összeírás alól, holott ezen eljárással csak magának okoz kárt.

Most, midőn a város belterületén is kezdetét veszi az adótárgyak és adókötelezettek s így a lakrészek összeírása, komolyan figyelmeztetem és kérem polgártársaimat, különösen azokat, kik saját házuikat maguk használják, hogy az ő szeirő közegekkel minden szobát, minden lakrészt irassanak össze és vétessenek fel a saját jól felfogott érdekükben, mert hiszen ez által adójuk vagy egyáltalában nem, vagy elenyésző csekélységgel emelkedik a házosztály-adó tételei szerint, míg ellenben, ha ezt nem tesszik, a bérbéadott lakások száma, mivel a vallomási ívekben ezekből az utolsó szoba is bejelentetett — felül fogja mulni a bérbé nem adott lakások számát s az általános házbéradó kötelezettsége városunkban is behozatik, az pedig elviselhetetlen súlyos teher lesz azokra, kik a saját házaikkal laknak.

Azok a doktorok!...

— szeptember 16.

Meghalt egy szegény asszony valahol a délvidéken egy doktornak hibásan, hanyagul, vagy idegesen végzett műtétfolytán. Nosza csapnak ebből az esetből olyan lármát és skandalumot a laikusok, az újságok és általánosítván hamarosan a vádat, úgy szidják az orvosokat, mintha valamennyien leliismeretlen gyilkosok és hóhérok volnának, akik fabatkára se becsülnek egy rájuk bízott emberéletet.

Nem ismerem, nem is firtatom annak a szegény asszonynak halála okát, nem vizsgálom, hogy mennyiben idézte azt elő a megvádolt orvosnak hibás műtéte, de felháborít a „tetemrehívásnak“ az a tudatlan és lelketlen módja, ahogy egy ilyen esetről sietnek vádat kovácsolni általában az orvosok ellen. És különösen a műtőorvosok ellen. Ezer és ezer esetről, mikor az operatőrnek valósággal művészetté finomodott tudománya visszaadja az életet a már-már halálra ítélt betegnek, a legkövetlenebbül érdekelt hozzátartozókon kívül, alig vesz tudomást a közvélemény, de ha egy esetben bármely okból is nem sikerül az operáció, hangosan zudul fel a közmegebotránkozás:

— „Azok doktorok!“

Ez a vérlázító igazságtalanság! Bizonny sokkal vérlázítóbb, mint annak az egy szerencsétlen asszonynak tragikus halála.

Módomban volt közelebről megfigyelni azt a krisztusi türelmet, végtelen szamaritánus érzést és sok tudást igénylő munkát, amelyet a műtő teremben végeznek „azok az orvos doktorok“. Ugy járok a kózkórházba, mint egy templomba és úgy tekintek fel dr. Csikos Sándorra, mint a legmagasztosabb humanizmusnak és legnemesebb emberszeretnek csodatevő főpapjára. Aki nem predikál, hanem cselekszik. Aki nem ígér, hanem bevált szép reményeket és nem vigasztal, hanem eloszlát sötét aggodalmakat.

Lenséges, lelket megrázó munka az, ami ott folyik a kórházi műtőteremben, a hol nemcsak szellemileg, de fizikailag is emberföltött munkát végez naponta dr. Csikos Sándor és az ő hűséges segítő társai a többi kórházi segédorvosok.

Elnéztem a folyosón, mint viszik hordágyon a súlyosabbnál súlyosabb betegeket a műtőterembe és mint végzik ott csodás nyugalommal és türelemmel nehéz felelősségteljes feladatukat azok a most lepecskondiázott doktorok. Néha már majd összeroskadnak a fáradtságtól, de azért meg nem pihennek egy percre se, ujult erővel látnak feladatukhoz, amint új beteget hoznak és a boldogság derüje ragyog le arcukról, ha egy-egy műtét sikerült.

Meghalt egy asszony. S ám egyszerre fölriad a léhaság és a tudatlanság, hogy a doktorok lelketlenek, lelkiismeretlenek és nem tudnak semmit. Azok az asszonyok pedig, akiknek meg kellett volna halni, ha meg nem menti őket az orvosok tudása, lelkiismerete, féltő, aggódó és minden áldozatra kész kezeléssel halgatnak.

Azok el is felejtették régen, hogy valaha bajuk volt. Ez az orvosok honoráriuma.

Ha a doktor eredményesen végzi nehéz feladatát, akkor a közvélemény úgy ítél, hogy „az egy kitűnő ember“, de ha az orvos hibát csinál egy esetben, akkor torkaszakadtából ordít a nagy Galeottó, hogy „azok a doktorok hóhérok!“

EGYHAZ ÉS ISKOLA.

Ülés a püspöknél. Az Andaházi—Szilágyi intézet gondnoksága Kiss Áron ev. ref. püspök elnöklété alatt tegnap délután 5 órakor gyűlést tartott, melyen az iskolai év elején felmerült ügyeket intézték el.

Választások a főiskolán. A Felsőbb Tanulók Olvasó Egylete holnap választja meg tisztikarát. A jelölés valamennyi állásra egyhangú s így a választás is csendes lesz. A jelöltek névsora a következő: elnök Kövér Árpád szénior, alnök Kolozsváry Mihály esküdtfelügyelő, főjegyző Batáthy István III. éves hittan-hallgató, aljegyző Torma Béla II. é. hh., pénztáros Adorján István IV. é. hh., elnök Nyikos Sándor II. é. jh.

Ifjúsági választások. A debreczeni felső kereskedelmi iskola ifjúsága a napokban tartja meg két körében a tisztviselőválasztásokat. A jelöltek névsorát tegnap adták át az ifjak a tanári karnak. E szerint jelöltek az önképzőkörben: elnök Révész Aladár, alnök Goldstein Miklós és Kálnai Sándor, titkár Ezry Miklós, főjegyző Czirják István, aljegyző Szántó Béla és Engel Sándor, segédjegyző Kohn Mór, főpénztáros Fábry Tivadar és Róth Miksa. A segélyző egyesület tisztjeire jelöltek: elnök Dömök Béla, titkár Hegedűs Gyula és Berger Sándor, főpénztáros Halmágyi László. A korteskedések — a legtöbb egyhargu jelölés miatt lanyhán folynak.

Iskolaszéki ülés. Az ev. ref. egyház iskolaszéke Kiss Albert lelkész elnöklété alatt az egyháztanácssteremben ülést tartott, melyen a presbiterium elé terjesztendő tanügyeket tárgyalták.

Lelkészi vizsgálatok. Tegnapelőtt s tegnap tartották a kollégiumban az ev. ref. segédlelkészek papi vizsgáját. Összesen 17 jelölt volt. Ezek közül Kerekes Gyula s Percz István jeles képesítést nyert. Jó és egyszerű képesítést kaptak: Bartha György, Fóris Lajos, Imre József, Juhász Elek, Kovács Károly, Lengyel Imre, Nagy Vilmos, Séley Lajos, Simon Gábor, Szeremley Gyula, Szinok Zoltán, Tóth Gyula, Ujlaki Miklós. Külön tett vizsgát Vajó Sándor woodbridgei lelkész Amerikából és pedig jó eredménnyel. Tekintettel arra, hogy körülményei vissza szőlőjék Amerikába, Kiss Áron ev. ref. püspök megadta az engedélyt arra, hogy a törvényes idő letelte előtt felszenteljék. Vajó Sándort ma szentelték fel és holnap indul vissza Amerikába. A teológiát végzett növendékek segédlelkészi vizsgája tegnap vette kezdetét a kollégium disztermében és ma ér véget.

Hogyan mentek a halálba a vértanúk?

— szeptember 16.

Bár 1849 iki vértanúinkat a vesztőhelyen csak ellenség környezte, mégis sikerült a történelemben megörökíteni a legtöbb vértanu utolsó perceinek leírását, leginkább az elítélteket a vesztőhelyre kísérő lelkészek feljegyzései és elbeszélései alapján.

Batthyány Lajos grófot 1849. október 6-án délután 4 órakor végezték ki golyóval. A reggelre kitűzött kivégzés azért maradt délutánra, mert Batthyányi nyakának megsebzésével megakadályozta a kötéllel való kivégzést. Ugy négy óra tájban nagy izgatottság uralkodott az Újépület udvarán, hol polgári ruhában egyedül csak Weinberger városgazda volt jelen, aki alig néhány lépésnyi távolságból látta a nagy vérvesztés miatt roskadozó Batthyány grófot. Utolsó útjában egy francia gyóntatópapra támaszkodott, kinek hangosan ezeket mondta Magyarország első felelős miniszterelnöke:

— Erősen kell önre támaszkodnom, de ne higgye, hogy szellemem gyöngesége ez. Erzem, hogy vérvesztés folytán lábaim gyöngéek.

A midőn az Újépület udvarán felállított katonai négyoszögben halk dobpergés mellett kihirdették az ítéletet Batthyány gróf előtt, a menet az 5. ik Pavillon udvaráról nyíló negy sárga fekete kapun kiment az ugynevezett fapiacra, szemben a mostani vallás- és közoktatásügyi palotával, hol a kivégzés hírére tisztos távolban csekély számú közönség verődött össze. A publikum Batthyány grófot némán üdvözölte, ez fejbőlintással viszonzta. A nemes fúrat erre két akácfa közé állították s ezüst himzésű kek házi sapkáját, maga emelvé le, midőn szemeit bekötötték. Erre négy vadászkatona előre lépett. Batthyány pedig amennyire aléltsága engedte, hangosan kiáltotta:

— Eljen a haza!

— Alles Jäger! volt a vezénylőtiszt felelete.

A vezénylőtiszt kardjával intett, mire eldőrdülte a lövések. Az egyik golyó a homlokába, kettő a mellébe fúródott.

Csányi László miniszter mielőtt a hóhér a végzetes kötelet nyakába vetette volna, megcsókolta a kötelet e szavakkal:

— Hazámért ezt is szivesen.

Woroniczky Miciszlav herceg mosolyogva lépett a bitó elé és úgy ment a másvilágra, mintha egyik szalonból a másikba lépett volna át.

Giron Pétert, a német legio parancsnokát egyszerre végezték ki Woroniczky herceggel és Abancourtal. A három között ő volt az utolsó, akin az osztrák hóhér munkáját végezte. Az akasztófák háromszög alakban voltak felállítva, Levitscánig osztrák történetíró csodálatosnak monja bátorságát, amelylyel az akasztófa elé lépett. Dulakodott a hóhér legényekkel. Nem akarta megengedni, hogy levetkeztessék. Nem vesztette el lélekjelenlétét az utolsó pillanatig sem. Amint a kötelet már a nyakán érezte, még egyszer nyugodtan derült tekintettel végig nézett a halálba elítélte ment társain.

Csernusz rendületlen nyugalommal lépett a vesztőhelyre. Oly higgadtan, mintha csak a helytartótanácsba ment volna előadó székét elfoglalni. Aztán mosolyogva dobta fel pörge kalapját magasán a levegőbe és harsány hangon kiáltá, kezeivel bucsut intve:

— Isten veled szép világ! Eljen a haza!

A következő perczben már a halállal vívódott.

Perényi Zsigmond, a főrendiház elnöke nem törődött a halállal. Mielőtt elhagyta volna a siralombházat, jóízűen megreggelizett és szivarozva haladt a bitófa alá. Ott az akasztófa alatt, míg társaival a pribékek bajlódtak, ő egy lap papirosra levelet írt. Semmiképpen sem akarta megengedni, hogy szemeit bekötözzék.

Az Újépület hóhéra Perényi kivégzősekor — osztrák forrás szerint is — először látszott megindultnak.

Perényi Zsigmond báró méltóság teljeseleg végezte utolsó útját. A kö is megindult volna az agg hazafi látásán. Ősz buja, hófehér nagy szakállá emlékezetbe hozta a vértanu prófétákkat. Nem zúgolódott, nem káromolt senkit; meghalt, mint egy szent. Szecsavay Imre, a debreczeni képviselő-

ház jegyzője az akasztófa alatt imádkozni látszott.

Strait Miklós, a vértés-boglári lelkésznek kötélhalálra szóló ítéletét az utolsó perczben agyonlövésre változtatták.

Az öreg plébános csodálatos nyugalommal nézett a halál szemébe. Az utolsó perczben ezt kiáltotta a katonák felé:

— Vadászok, nevem Strait Miklós! Én ártatlanul halok meg. Emléket hagytam számotokra a porkolábnál. Jól cseleztek!

NAPI HIREK.

Háromszoros szökevény.

Tizenhétéves betörő.

— szeptember 16.

Részletesen megírtuk azt a lopást, melyet a napokban Parti Ferencz fűszerüzletében a déli órákban elkövettek.

A debreczenihez hasonló eset fordult elő Nagyváradon is. A nagyváradai boltlopás tetteseit Tóbiás Józsefet és Mencer Rezsőt az ottani rendőrség elfogta. Ebből az alkalomból táviratban kérdezte meg a nagyváradai rendőrség a debreczenit. Innen meg-táviratozták a Parti-féle 150 koronás pénztári lopást.

A két jó madarat vallatóra fogták és a lopást be is ismerték. Elmondották, hogy előbb kipuhattak a pénztárfiók helyzetét, aztán az egyik — két ízben is — ezet két s míg Parti a vevővel a bolt helyiség hátsó részében volt, addig a társa a fiókból 150 koronát elemelt.

Mencer Rezső 19 éves többször büntetett ember.

Sokkal zavarosabb a Tóbiás József múltja. Érsekújváron született, 17 éves nyomdászsegéd, ki nem egy-két napot töltött a fogházban.

A múlt hónap végén Budapesten a rendőrség őrszobájából, hol egy lopás miatt volt, kihallgatás elől megszökött.

Néhány nappal ezután — szeptember 1-én — ugyancsak a fővárosban két társával kilopott Kovács József hentes boltjának penztárfiókjából 230 koronát.

A lopást észrevették idejekorán. Tóbiást megfogták, de két társa elmenekült.

Aligült néhány napig a fogházban a 17 éves, furfangos tolvaj, a legnagyobb felügyelet daczára is megszökött.

Elrendelték az országos körözést, sőt a Rendőri Közlöny az arezképítés közölte, de sehol sem aradtak rá.

A fővárosból társával ide jött és a jól sikerült Parti-féle operáció után átvonóztak Nagyváradra, hol kevésbé sikerülten működtek, mert a legelső lopáson rajta-csípék őket.

A rendőrség — Tóbiás multjára való tekintettel — a legszigorubb óvintézkedéseket megtette, hogy a szökést megakadályozza.

Azonban egy Nagyváradról jött mai távirat jelenti a rendőrségnek, hogy Tóbiás József megszökött.

Hátrahagyott társát átadták az ottani kir. ügyészségnek, Tóbiást pedig a legszörlemben körben keresik.

— **A debreczeni átirat Szegeden.** Szeged város esztörtéki, folytatolagos közgyűlésének kiemelkedő pontja volt a galaczi ügyben küldött debreczeni

átirat tárgyalása, amely a szintiszta magyar város hazafias lakosságához méltó határozattal záródott. A tanács azt javasolta a közgyűlésnek, hogy tárjenek egyszerűen napirendre a javaslat felett. Dr. Szivessy László ügyvéd, a szegedi új-párt egyik vezető férfa, erre falmináns beszéddel válaszolt. Kimutatta, hogy Debreczen átirata nem egyéb, mint visszhangja annak a szegedi köriratnak, melyet a város tavaly indított s amelyhez az egész ország csatlakozott Szégyennek tartaná — mondá — ha most meghunyászkodnának. Tegyük a kezüket a szívükre és ne gondoljanak politikára, mert itt nem politikáról, hanem mindnyájunk édes hazájáról van szó. A beszéd valósággal tűzbe hozta a kommunitás többségét, úgy, hogy nem is akarták a kormánypárt tagjainak hazaáruló beszédeit meghallgatni. Szavazásra kerülvén a sor, 125 szavazattal 25 ellenében elvetették a tanács javaslatát és elhatározták, hogy a debreczeni felirat szellemében szintén felirnak a kormányhoz és országgyűléshez a magyar nyelv jogainak a képviselőletben való érvényesítése tárgyában.

— **A honvédegylet közgyűlése.** A debreczeni honvédegylet e hó 25 én d. u. 3 órakor közgyűlést tart.

— **A vadásztársulat közgyűlése.** A debreczeni vadásztársulat e hó 26 án d. u. 5 órakor a városháza nagytermében közgyűlést tart.

— **A város. Vecsey Imre** városi főjegyző és **Koncz Akos** városi levéltáros szerkesztésében „A város” czimen új hetilap indult Debreczenben. A lap első száma ma jelent meg tartalmas és változatos tartalommal. Értékessé teszi a lap első számát Münstermann Győző kolozsi polgármesternek „A tisztviselő erkölcsi helyzete” czimű érdekes cikke, valamint Csóka Sámuel városi tanácsnok az általános házbéradóról írott, minden debreczeni embert érdeklő magvas és figyelmet érdemlő cikke, valamint a **dr. Calamus** „A magyar városokról” írott pompás, kitünő cikkével. Alább közöljük az új hetilap felhívását teljes szövegében:

Előfizetési felhívás. A Város cziművel egy közgazgatási, közművelődési és közgazdasági lapot indítunk. E lap tartalmazni fogja a közgazgatás egyes ágazataiban felmerülő eseményeket; kimerítő és megbízható ismertetéseket fog közölni a város fontosabb szellemi, gazdasági, közgazgatási és kulturális ügyeiről. Tartalmazni fogja továbbá a közgyűlési meghívókat, a közgyűlések lefolyását, a bizottságok üléseit, a városi tanács által hozott nevezetesebb, közérdekű határozatokat, az érvényben levő és ezután alkotandó szabályrendeleteket, egyes szakbizottságok javaslatait, a közgyűlés elé kerülő ügyekre vonatkozó fontosabb jelentéseket és javaslatokat és mindazon közleményeket, melyek úgy a közéletben, mint a hivatalos téren kiváló fontossággal bírnak. Lapunkat ajánljuk városunk közönségének figyelembe, mert ennek hasábjain lesznek közölve azon értesítések, melyek eddig házanként és közgyűlési meghívóval kapcsolatban hordattak szét. A lap előfizetési ára évenként 6 korona. A lap megjelenik minden héten egyszer: pénteken és a közgyűléseket megelőző és követő napokban és egyéb rendkívüli esetekben a közlendő anyaghoz képest 4-8 oldalra. A lap anyagi részét a városi nyomda, miut kiadótulajdonos intézi, ide kérjük úgy az előfizetési díjakat, mint a lap szellemi részére vonatkozó cikkeket küldeni. —

Lapunk első száma szeptember 16-án jelenik meg. Az előfizetést azonban október 1-től számítjuk. Kérve városunk haladását, emelkedését szeretettel néző közönségünk szives pártfogását, vagyunk Debreczen, 1904. szeptember 16-án. Hazafias tisztelettel **Vecsey Imre**, főszerkesztő. **Koncz Akos**, felelős szerkesztő.

— **Megtámadták a kisvonatot** A helyi vasut Hatvan-utcai vonalán egyik mozdony néhány, szénnel megrakott kocsi vitt. A temető mellett hat kőműves köveikkel megtámadta a vonatot s valóságos harc fejlődött ki a kőművesek és a védekező vasuti személyzet között. Végre a személyzet leugrált a vonatról s megtámadta a kőműveseket, kik a nem várt támadásra futásnak eredtek. Egyik kőművest eleszték, ki bevallotta a többi nevét is, kik ellen a legszigorubb eljárást indította meg a rendőrség.

— **Iparváltások és megszüntetések.** E hónap első napja óta az ipartestületen ipart váltottak: Kopányi József ács, Tóth Eduárd cipész, Csapalszki József cipész, Wachtler Gusztáv asztalos, Weiszberger Mihály kerékpár készítő. Ugyanezen idő alatt iparukat megszüntették: Pál István férfiszabó, Tolnai Lajos kovács, Papier Pál hentes, Menyhárt Lajos fodrász és Rátkai Imre cipész.

— **Az arany mesteréges készítéséről.** Az aranyesimálás feltalálásának hírével boldondítják az olasz lapok a világot. E szerint Fabiani mérnök és Travaglini mechanikus réz, vas, rádium és foszfor keverékéből készítik az aranyat, vagy — mint az óvatosabb lapok mondják — az aranyhoz hasonló fémet — Nem az első eset, hogy az arany mesteréges készítésének feltalálását pattantják ki. Már Lasse berlini építészeti tanácsos circa 15 évvel ezelőtt beállott aranyesimálónak, csak hogy ő az aranyat a molekulák átváltoztatását előidéző — ugynevezett állórezgéseknek elektromos uton való előidézése révén vélte készíteni, míg az olasz zsenik azt keverés (ötözet) útján csinálják, mint az ókori alchemisták. Ilyen ötözési alapon is sokan próbálták az arany- és ezüstesimálást az ujkorban is és nem egyszer az eredmény látszatától kísérvé. A 90-es évek elején egy magyar mechanikus is készített nemes fémet és az erre vonatkozó eljárás kihasználása végett két bankhivatalnokkal szövetségzén, ez utóbbiakról kisebb összeget szedett fel, mig nem kiderült, hogy az ügyes mechanikus, aki — mellesleg mondva — több személy jelenlétében csinálta a valódinak bizonyult nemesfém mintákat, megelőzőleg bankesimálásért ette az állam kenyerét. Az olasz aranyesimáláshoz magyarázatul egyelőre hasonlitsuk össze a felsorolt fémek fajsúlyát az aranyéval és ne higgyük el, hogy abból (hiszen ha az arany tulajdonságaival bír) kitünő ágyukat, hajpánczéit stb. lehet készíteni.

— **Halálozások.** Legutóbbi kimutatásunk óta az anyakönyvi hivatal halálozási osztályánál a következő haláleseteket jelentették be: Szücs Mihály ev. ref. 58 éves, Gergely Erzsébet róm. kath. 18 hónapos, Kis Ilona róm kath. 21 hónapos.

— **A felső ipari szakiskola.** A felső ipari szakiskola létesítése ügyében ma délelőtt bosszantató értekezlet volt a polgármester szobájában, melyen részt vettek Vig Albert főigazgató, Kovács József polgármester, Bészler Károly tb. főjegyző, Aczél Géza főmérnök, Szabó Kálmán kamarai elnök, Szávay Gyula kamarai titkár és Dóczy Gedeon igazgató. Az értekezlet, mint értesülünk, elhatározta hogy az iskolát létesíti.

— **Felborított kofa.** Kut-utczán árul egy kis sátorban Czerles Ferenczné gyű-

mölcsöfa. Kaszás Péter és Kaszás János már egy héttel ezelőtt megígérték neki, hogy megverik valami összeszólalkozás miatt. Tegnap délután a két talygás rohamra indult a kofa ellen, talygályaikkal neki vágattak a sátonnak és a szegény kofa sátrastul, gyümölcsöstül együtt az utcára porába borult. A lovagiatlan, harcziás talygásokkal a rendőrség bánták el.

— **Kossuth lakoma.** A debreczeni függetlenségi kör Kossuth Lajos születésének évfordulója alkalmából, szeptember hó 19-én, Török Imre vendéglőjében társasvacsorát rendez. Külön meghívót nem bocsát ki az elnökség, hanem ez uton kéri fel a résztvenni szándékozókat, hogy a kör Csapó-utczai helyiségében kített iven iratkozzanak fel. A vacsora kezdete este 8 órákor lesz. Egy teríték ára 3 korona.

— **Lujza hercegnő feltételei.** Brüsszelben beszéltek udvari körökből kiszivárgott híresztelések alapján, hogy Lujza hercegnő nem kér többet férjétől, csak annyi évi járandóságot, amelyből szerényen és visszavonultan megélhet, azonban ragaszkodik ahhoz, hogy teljesen szabadon választhassa meg a helyet, ahol ezentul lakni fog. Főlop hercegtől való elválásra nem is gondol a hercegnő, valamint arra sem, hogy férjhez menjen Matiasichhoz. Arról szó sincs, hogy a hercegnő emlékiratait, amelyek súlyos leleplezéseket tartalmaznak férje és az atyja ellen, kiadja. Lipót király tovább is hajthatatlan és hallani se akar leányáról. A király végérvényesen megvonta Lujza hercegnőtől az eddig adott évi 50,000 franknyi segítséget, úgy hogy a hercegnő most idegen támogatására van utalva. Lipót király kereken visszautasította azt az ajánlatot, hogy fogadja leányát és béküljön ki vele.

— **Öngyilkos katona.** Tenkei tudósítónk jelenti, hogy az ott táborozó debreczeni 39 gyalogezred egyik közlegénye öngyilkossági kísérletet követett el. Török János a 11. század közvétele tegnap délután 1 órákor kihúzódott a kertek alá s egy kazzal tövében mellbe lökte magát. — Haldoklott, mikor rátaláltak a vérben fetrengő szerencsétlen katonára. — Török János harmadik esztendeje viseli a pangánót s a boldogtalan fiu most szabadtul volna a gyöngyölettől, azonban büntetésből hat hónapot rá kell még az idejére szolgálnia. Ez keserítette halálra szegényt. Az orvos, aki gyógykezelés alá vette, nem hiszi, hogy megmentheti.

Felfedezett pénzhamisító banda.

Pénzhamisító volt debreczeni fényképész.

— szeptember 16.

A bpesti 7. ker. kapitánysághoz tegnap délelőtt 12 óra tájt a következő levél érkezett:

Igen tisztelt rendőrség! Tudomására hozom, hogy az István-ut 37. számú ház egyik másodemeleti lakásában hamis pénzt gyártanak. A hamisítók délután tárgyalnak, nem lesznek odahaza, jó lenne őket meglepni. X. Z.

A levél vétele után Boeckay Miklós rendőrfogalmazó, aki több ilyen büntett kiderítése körül szerzett már magának érdemeket, magához véve két detektivet és egy

lakatost, azonnal a megjelölt helyre indult. Mikor az István ut 37. számú házba ért és a házmestertől megtudta, hogy a lakás bérlőjét Szántó Jánosnak hívják, azonnal tisztában volt vele, hogy a levél írója igazat mondott. Ez a Szántó ugyanis pénzhamisításért már többször büntetve volt.

Bacsokay a házmesternél nyert információt után nyomban a lakás ajtajához ment, amelyet a lakatossal feltörött s behatolt a lakásba. A látvány, melyet a lakás nyújtott, mindenben megerősítette a levél állításait. Az asztalon és szekrényeken szerzőjéjjel hányva heverték a pénzhamisításához szükséges eszközök, klisék, gépek, két kéziprés, sokszorosító, fényező gép, négy lemez, huszkoronás bankjegyek másolata és a hamis pénz készítésére alkalmas papiros, festék s más egyéb. Mialatt az eljáró rendőrtisztviselő ezeket a tárgyakat lefoglalta, az alatt az utcán Részó Lajos és Illés János detektívek éberül, elővigyázatosan figyeltek a házra és tájékára. Bacsokay pedig ez idő alatt még a házkutatást is megtarthatta, bár ez vajmi csekély eredménnyel járt, mert az előkerült levelekben semmi kompromittáló adatot, vagy újabb nevet nem talált.

Mikor már mindezzel végzett, minden figyelmét és tehetségét arra kellett fordítania, hogy a bérlő és ezinkostársai meg ne szökhessenek. Fogta hát magát és kivont karddal a lakásban rejtőzve várta Szántó hazatérését, míg az említett két detektív kívül őrködött és leste a hamisítók érkezését.

Rövid idő múlva a lakásban rejtőzködő Bacsokay hallotta, mint nyílik az ajtó s rejtékheleiből látta a két belépő alakot. Szántó János szentesi születésű 49 éves ruhatisztító, pénzhamisításért már többszörösen büntetett ember volt a lakás bérlője; vele érkezett ezinkostársa pedig Kiss nevű fényképésszel volt azonos, akinek nevét a „Vasárnapi Ujság” s több más napi- és hetilap révén, melyekben fényképei, rajzai láttak napvilágot, bizonyára sokan ismerik. Néhány évvel ezelőtt Debreczenben műterme is volt és a Hortobágyról forgalomba került képeslapok tőle erednek.

Alig tették be maguk után Szántó és Kiss az ajtót, eljött rejtékheleiből, kivont karddal a kezében Bacsokay fogalmazó s a szoba háttérében feltűnt a két detektív alakja. A két ember láthatólag megdöbben, hamarjában nem tudták mire vélni a dolgot, csak amikor a rendőrfogalmazó tudomásukra adta, hogy letartóztatja őket, tértek némileg magukhoz. Szántó hamarosan visszanyerte hidegvérét és hangosan, vakmerően tagadta, hogy neki a pénzhamisításban bárminemű része is volna.

Kiss azonban, még mindig az első pillanat benyomása alatt állva, dadogni, hebegni kezdett, végül pedig töredelmesen megvallotta bűnét. Elmondotta, hogy a nagy nyomor kergette a bűn útjára. Szántó kereste fel őt s ő nem tudott ellentállani a bűn varázsának, amelylyel Szántó elébe festette a jövőt. Elmondotta ugyanis, hogy nemzetközi banda szövetkezett oly ezéleiből, hogy az egész országot elárasztja a hamis tiz- és huszkoronás aranyak és bankjegyek tömegével s Debreczenben meg Pécsen már meg is kezdte a hamis pénz nagybani forgalomba hozatalát, ami tekintettel, hogy a hamisítványok kitűnően beváltak, rövid időn belül sikerült is volna.

A hamisítók letartóztatása után elmentek Kiss Ferencnek Nefejeits-utca 32. szám alatti lakására, ahol szintén sok lemezt, festéket s más a pénzhamisításhoz szükséges dolgokat találtak.

Innét a rendőrök a főkapitányságra kísérték az elfogott pénzhamisítókat.

TAVIRATOK.

— A „Debreczen” eredeti távirata. —
(Érkezik d. u. 1/2 órákor.)

Az olasz királynének fia született.

Budapest, szept. 16. Római táviratok nagy örömmel adják hírül a nagy eseményt A váravárt trónörökös megszületett. Turinban, ahol Heléna királyné lebetegedését várta, ma reggel 8 órákor egészséges fiu gyermeknek adott életet. Az öröm, hogy van már trónörökös, egész Olaszországban leirhatatlan.

Ki abolt ékszerüzlet.

Sopron, szept. 16. Az éjjel ismeretlen tettesek kirabolták Svehák Ferenc ékszerüzletét. A rablók 14,000 korona értékű ékezet vittek el.

Orosz-japán háboru.

Budapest, szeptember 16. A „Standard” harczéri tudósítója jelenti lapjának Londonba, hogy Liaojang körül minden csendes.

Londonba jelenti, hogy az orosz hadsereg folytatja Mukden kiűrését. Londoni katonai körök csodálkoznak azon, hogy a japánok olyan meglepően kevés eredményt értek el a liaojangi ütközetben.

A svájci követ bucsukihallgatáson.

Budapest, szept. 16. Bécsből jelenti, hogy a király ma fogadta bucsukihallgatáson a svájci követet, kit hasonló minőségben Berlinbe neveztek ki.

Rismarok herceg állapota.

Budapest, szeptember 16. Hamburgból jelenti, hogy Bismarck herceg állapota egyre gyengül. Katasztrófától tartanak.

Holttest az országoton.

— szept. 16.

Vadállatias kegyetlenséggel gyilkoltak meg és raboltak ki tegnapelőtt este Buttyin közelében a kujedi országoton egy fazekas mestert, aki a nagybuttyini vásárról, pénzzel megrakodva, alkonyat táján indult hazafelé, vagy más vásarra.

A szerencsétlen ember holttestét tegnap reggel találták meg a vásáros emberek, akik nyomban jelentést tettek a borzalmas leletről a községi előljárásúgnak. A gyilkosságról tudósítónk a következőket írja:

Tegnap hajnaiban több vásáros ember nagy ijedelemmel hajtattott vissza Buttyinba. Felverték a községi jegyzőt és bejelentették neki, hogy közel a községhez egy embert találtak meggyilkolva. A községi jegyző a jelentés vétele után néhány esendőrel azonnal a helyszínére sietett, ahol borzalmas látványt talált. Az áldozat fejét fejszével annyira össze volt darabolva, hogy alig ismerhették fel a szerencsétlent. Jobb karja több helyen összezuzódott s egész teste telve volt fejsza ütésekből származó sebekkel. A kocsi, melyen este elindult, az országot melletti árokba bo-

rult s a rajta levő összes edények összetörve heverték az országot porában és az árokban.

A meggyilkolt emberben egy vaskóhidéki fazekasmestert ismertek fel, aki Buttyinban minden országos vásáron megszokott jelenni portékáival. A nyomozás során megállapították, hogy a fazekas jó vásárt csinált vasárnap s pár száz koronával zsebében indult haza, esetleg más vásárra. A nevét eddig nem tudták kipuhatolni. A meggyilkoltól a rablók nemcsak a pénzét vették el, de elszedtek tőle minden értékesebb tárgyat, a ruhaneműket is lehúzták a testéről s félmeztelen hagyták az országuton.

A megejtett hullaszemle alkalmával megállapították, hogy a fejére mért fejszecsapások mindenike halálos volt. — A rablógyilkosok kézrekerítésére a csendőrség a legszeleesebb körü nyomozást tette folyamatba s bár az összes szomszédos őrsőket értesítették a gyilkosságról, ezideig semmi eredményt nem értek el. Mindössze annyit tudtak kideríteni, hogy a rablógyilkosságot a község határában tanyázó kőbor cigányok követhették el.

Kereskedők és iparosok figyelmébe.

A debreczeni kamara közleményei.

— szept. 16.

A debreczeni kereskedelmi és iparkamara az érdekeltek figyelmét felhívja a következő árlejtésekre:

Kantinérlésre irt ki pályázatot a cs. és kir. 6-ik hadtest parancsnoksága. Ajánlatok október hó 5-ig nyújtandók be. A bérbeadandó vendéglők Eger és löseki kórházakban vannak elhelyezve.

Közszállításra hirdet ajánlati versenytárgyalást a szegedi üzletvezetőség. Pályázni október hó 5-ig lehet.

Fémanyagok vásárlására ajánlatok adandók be a M. Á. V. igazgatóságához szeptember hó 28-ig.

Építési homok, téglá, szappan, seprű, horgany, zsineg, luczernamag és haléna csizmak szállítását a szegedi üzletvezetőség versenytárgyaláson óhajtja biztosítani. A zárt ajánlatok október hó 12-ig nyújtandók be.

A M. Á. V. igazgatósága 1905. jan. 1-től 3, esetleg 5 évre szükséges vasuti kéregmenetjegyek szállítására ezennel pályázatot hirdet. Pályázatok 1904. október hó 14-ig déli 12 óráig nyújtandók be a M. Á. V. anyag- s leltárbeszerzési osztályához. Bánatpénz 5%. Elhelyezendő 1904. október hó 4-ig déli 12 óráig a M. Á. V. főpénztárában.

A M. Á. V. igazgatósága 1905. jan. 1-től egy, esetleg 3 évre szükséges csepű, jutafonal és tisztítókenő szállítására ezenel pályázatot hirdet. Pályázatok október hó 5-ig déli 12 óráig nyújtandók be a M. Á. V. anyag és leltárbeszerzési osztályánál. Bánatpénz 5 százalék. Elhelyezendő 1904. október hó 4-ig déli 12 óráig a M. Á. V. budapesti főpénztárában.

A klosterauburgi ruhaszertár 1905. évi szükségleteire vonatkozó árlejtési hirdetmény a Budapesti Közlöny szept. 14-iki számában fog megjelenni.

Bővebb felvilágosítást az érdeklődők az ipar- és keresk. kamaránál vagy az árlejtést kiíró hatóságnál szerezhetnek.

A polgári cs. és kir. tengerészeti parancsnokság megküldte a debreczeni kereskedelmi és iparkamarának anyag szükségletére vonatkozó árlejtési hirdetményeit, ajánlati mintákkal felszerelve. Az érdeklődők ugyanott megtekinthetik.

Aluminium bánya Magyarországon. A Jád völgyében, Remez vidékén újban egy aluminium bányát tártak fel. Szaktudósok megállapítása szerint ez az aluminium bánya a legdusabb az eddig ismertek között. Az aluminium réteg kiterjedése 6 és fél kilométer hosszú és 2 és fél kilométer szélességű. A dolog közgazdasági fontossága hazánkra nézve az, hogy ezzel egy új termelési ág nyílt meg, mely eddig nem volt: az aluminium bányászat.

VEGYES HIREK.

*** Tanuljunk aludni.** Ugy látszik, nem tudunk aludni és nem ismerjük az alvás szabályait. Annyi bizonyos, hogy igen sokan szenvednek álmatlanságban, gyógyszereket szednek, orvosokkal konzultálnak s mégsem képesek nyugodtan pihenni eltölteni az éjszakát. Ha megkérdezzük egy aggasztánt: hogyan aludt, hogy ilyen magas kort ért el? Ezt feleli:

— Én mindig magasan fektettem a fejemet.

A másik aggasztán azonban éppen az ellenkezőjét vallja:

— A lábaim mindig magasabban voltak, mint a fejem.

Némelyik a puha fekhelyet dicséri, a másik a kemény ágyról mesél csodahatást. Szóval, sehogy sem lehet eligazodni, melyik is hát a helyes? Hanem az álmatlanság mindgyere terjed, ideges korunknak egyik általános jelensége ez.

Az alvás problémája komoly témát adott az amerikaiaknak s a Washingtoni közoktatási kormány elrendelte, hogy az iskolában sok egyéb hasznos tudnivaló mellett tanítsák a diákokat arra is, hogyan kell helyesen aludni: oldalt vagy hátton fekve? magas, alacsony, puha, kemény fekhelyen? Ez azonban még nem minden. Az amerikai iskola álmotanára arra is kioktatja a fiukat és a lányokat, hogyan kell... szépen aludni. Mert bizony nem szép, ha valaki hortyog, vagy úgy hever az ágyában, mintha a kezéjába nem az övé volna. Bravó, Amerika!

*** Egy milliomos leánya mint tolvaj.** Newport amerikai fürdőhelyen, amely Amerika legelőkelőbb és leggazdagabb családjainak találkozóhelye, a nyáron óriás izgalmat okozott, hogy több dús gazdag fürdővendégnek vagyont érő ékszere eltűnt. Kétségtelennek látszott, hogy a gyakori lopásokat csak olyan ember követte el, aki az előkelő társasághoz tartozott, de bár a leghíresebb detektívet hozatták Newportba, a tolvajt még sem sikerült kézrekeríteni. Fokozta az izgalmat, hogy Goelet asszony negyven ezer font sterling értékű ékszerét, amelyet júliusban elloptak, augusztus végén a tolvaj ismét visszacsempészte az urhölgy szekrényébe. Most végre, mint Newyorkból táviratozzák, a titkos rendőrség kétségtelesen megállapította, hogy Goelet asszony ékszerét egy milliomosnak gyönyörű szép fiatal leánya lopta el, aki kleptomániában szenved. A Goelet-család, amelynek kára különben is megtérült már, nem tett följelentést a tolvaj ellen, a többi kárvalótt azonban elhatározta, hogy a nyomozást ebben az irányban folytatják, s ha a titkos rendőrök megállapítják, hogy ezeket a tol-

vajlásokat is a kleptomániás milliomos leány követte el, följelentik a bíróságnál.

*** A kínai czopf.** Eddig általában az a hit volt elterjedve Európában, hogy a kínai embernek a világ minden kincséért sem szabad levágnatni a czopfját, ha csak nem akarja, hogy felebarátai lenézzék. Egy kínai tudós, akit e dologban nemrég megkérdeztek, most kijelenti, hogy az európaiak nagyon téves véleményben vannak a czopfról, mert egyetlen kínai embernek sem jutna eszébe, hogy polgártársát megvesse csupán azért, mert nem visel czopfort. Ez a dolog egyébként a minap szóba került Washingtonban, a Bow Wong Woy társulatban is, amely Kína reformálását tüzte ki főadatául. A társulatba sok kínai is belépett, akik valamennyien levágnatják a czopfjukat. Az eset a fülébe jutott Csantung-Liang-Cseng urnak, Kína washingtoni követének is, aki szükségesnek látta, hogy e kérdésben nyilatkozzék. Elmondja, hogy Kinában sem a vallási, sem a világi törvényekben nincs olyan rendelkezés, amely a czopf kötelező viseletével foglalkoznék. A czopf viselése — inkább a megszokás és az izlés dolga. A kínaiak több évszázados tradíció alapján hordják a czopfort, van azonban Kinában is igen sok rövid haju ember, akik e hajviselettel ott sem keltenek valami különösebb feltűnést.

IRODALOM.

Aludj, te sziv...

Két év multával most, hogy visszajöttem.

S járom a rég kedves helyeket,

Ugy tetszik: minden úgy van még köröttem,

A tájon most is nyári fény remeg.

Nincs változás a földön és az égen,

Nincs változás a kedves helyeken,

Hol annyi vidám perczet éltem régen...

Aludj, te sziv, aludj csak csendesen!

Bus, álmatag sugárral néz a földre

Ma is a sápadt fényű holdvilág.

A köd felült a kékes hegytetőre

És lenn a réten hervad a virág.

Susog a lomb a szellő sóhajára,

Hajlong, remeg, nem áll egy perczre sem;

S a fűzek ráhajolnak a Tiszára...

Aludj, te sziv, aludj csak csendesen!

Aludj, te sziv, ne tudd, hogy vége, vége...

Hogy már letűnt az ábrándok szaka,

Hogy bus közöny lép már csak a helyébe,

Hogy jó az est, aztán az éjszaka;

Hogy megjövénnek már az őszi árnyak

És nem marad maholnap semmi sem;

Álmodd utolsó álmaid a nyárnak!

Aludj, te sziv, aludj csak csendessn!

Krúszelyi Erzsike.

TÖRVENYKEZÉS.

A királysértő Király.

— Tömeges vád egy ügyvéd ellen. —

A szegedi ügyészség szenzációs vádirata

A „Szeged és Vidéke“ a következőket írja: A szegedi királyi ügyészség a mai napon érdekes vádirat készítését fejezte be. Egy ügyvéd ellen irányul a tömeges vád, amelyek között legelső helyen áll a királysértés; majd a hivatalnok

kar ellen való izgatás, aztán a monarchia másik államával fönnálló kapcsolat elleni izgatás és hitfelekezet ellen való lázítás vádjá terheli az ügyvédet.

Emlékezetes még, hogy ez év tavaszán a királyi ügyészség lefoglalta Király Péter dr. debreczeni ügyvéd egy szegedi nyomdában készült „Vészkiáltások” című könyvét, amely hemzsegett a király-sértő passzusoktól.

Mint utóbb kiderült, nemcsak király-sértést, hanem egyéb törvénybe ütköző sorokat is tartalmazott a kötet, amelyet lefoglaltak, még mielőtt áruba bocsáthatták volna a több ezer példányra rugó készletet.

A királyi ügyészség megindította a vizsgálatot Király Péter dr. ellen és Winckler István dr. ma készítette el ellene a négy csoportba osztott terjedelmes vádiratot, amelyet elküldtek a vizsgálóbíróhoz és a váditanács elnökéhez. Ha a vádlott kifogásokat nem ad be a vádirat ellen, akkor a szegedi esküdtsek rövid idő múlva kimondja az ítéletet Király Péter fölött.

A házifenyíték. Karlsbadba készült a múlt nyáron Asbóth János vidafalvi föld-birtokos, volt országgyűlési képviselő. Már a kocsija is előállott, amikor Gyetvai János, a vinczellérje megfogta s azt kérte tőle, hogy hallgatná meg a panaszt. Asbóth egy darabig nagy türelemmel hallgatta a vinczellérnek véget nem érő sérelmeit, de azután, ne hogy lekéssék a vonatról, felszólította, hogy hagyja abba és távozzék. Gyetvai azonban nem távozott, mire földes-ura ráparancsolt Szvord János béresgazdára, hogy távolítsa el az alkalmatlankodót. Az eltávolítás azonban nem folyt le valami simán, mert a mikor a gazda a nyakas embert a legkiméletebben kidobta az udvarról, több rendbeli folytonossági hiányt szenvedett. A losonci járásbíróság Szvord Jánost könnyű testisértés miatt harmincz korona pénzbüntetésre ítélte, hiába védekezett azzal, hogy ő csak a gazdája parancsára gyakorolta a törvény által megengedett házifenyítéket. A balassa-gyarmati törvényszék az ítélet jóváhagyása mellett még azt is kimondotta, hogy a házifenyíték joga egyedül a földbirtokost illette volna meg, amely jog másra át nem ruházható. A Kuria második büntető tanácsa Ragályi Lajos dr. védelme után a vádlott semmi-ségi panaszát azzal utasította vissza, hogy eseléd a cselédtársán házifenyítéket nem gyakorolhat.

REGÉNY CSARNOK.

Csontváz a tűzhelyen.

Angol regény.

Fordította: **Amica.**

29

— Ördög vigye őket! — volt a dübös válasz. Én ismét vissza tudtam volna öt nyerni, ha De l'Orme nem jön közbe! De ő még mindig szeret engem.

— Herbert, lehetséges-e, hogy elég önhitt és hiu vagy azt képzeln, hogy ő azok után, a mik történtek, megvetésnél egyebet érezhessen irántad? — Herbert, ejtsd el azt a reményt vagy gondolatot. Ámbár ő nem szereti De l'Ormet, de a régi irántad való szerelemnek egy szikrája sincs benne.

— Dehogyan nem — mormogta Herbert Tracy. Keservesen megbántom veled azt a napot, midőn elutasított magától! Vissza fog térni azon életre, melyről azt gondolta, hogy a De l'Ormeval való há-

zasságával örökre végzett. És ő, midőn nyomorban lesz, a férje kártyás és a fia, akit annyira szeret, koldus, az én bosszum akkor lesz teljes!

És Blanka — kérdezte Geisler mosolyogva — a bosszud ő reá is kiterjed?

— Nem! Te tudod, hogy ő velem mi a tervünk. Geisler, te nem teljesíted, a mire vállalkoztál. Szinte egy hónap telt el, mióta a parkba hoztad.

— Ugy van — válaszolja Orlof, de nem tehetek róla. A madam tudja, hogy ottan találkoztunk veled és az a gyanum, hogy ő az utunkban áll.

— Azt teszi, azt teszi — kiáltja a másik, indulatosan toppintva a lábával. Ez olaj a tüzre és meg fogom a leányt nyerni, már csak azért is, hogy őt kijátsszam és bántsam.

— Herbert, légy nyugodt, légy nyugodt! És mit tudnál te tenni? A leány most erős ellenőrzés alatt van.

— Ki lehet azt játszani. Nincsenek-e bálok, estélyek a hova ő megy és a hol találkozhatom vele?

— Nem érsz célt. De l'Orme aszszony mindig és mindenüvé elkíséri a leányt és most még jobban fog örködni felette, mint valaha.

Ki fogom őt játszani. Ők gyakran járnak ki és többnyire olyan házakhoz, hol engem ismernek. Utánna járok, hogy kiktől fogadtak el meghívásokat és nagyon különös lenne, ha valamelyik nap nem sikerülne a szép Blankával néhány bizalmas szót váltani.

— Nagyon jól van. Így aztán a megszökést és házasságot könnyen el lehet igazítani, főleg, mivel a fiatal leány eszméi leginkább a francia regényekből vették eredetüket.

Még egy fontos kérdésem van hozzád. Bizonyosan tudod, hogy Castleton nem hitbizomány?

— Egészen bizonyosan. De l'Orme annak a korlátlan hatalmu ura. Elzálogosíthatja.

— Geisler tehát rendben van, ha te a feladatodat keresztülviszed és őt elősegíted azon az uton, melyre vezetted. Ne halogasd a dolgokat. Egy csomó papírpénzt dobott a czinkostársának. Ezekre szükséged talál lenni.

Geisler felvette a pénzt. Ez volt a barátja elárulásának a bére.

A férj és feleség között levő örvény mind szélesebb és mélyebb lett. — De l'Orme ur esténként folytonosan távol volt Geisler Orloffal és nagyon későn ment haza. És a felesége napról-napra nyugtalanabb lett és jobban aggódott felette és a Geisler iránti bizalmatlansága növekedett. Ő soha sem kérdezte férjétől, hogy hova ment, vagy mit csinált. Azon este óta, midőn majdnem durva választ kapott tőle a kérdésére, nem merte azt a tárgyat ismét előhozni. Büszkesége dacára, ő félt férjétől és nem merte a szenvedélyes természetét felébreszteni. Azon felül érezte, hogy nem volt joga a férje dolgaiba avatkozni — téves fogalom, mely a férje iránti szeretet hiányából származott és egy részét képezte azon számos hibáknak és téves fogalmaknak, melyek őt hallgatásra bírták.

(Folyt. köv.)

Csalhatatlan csodás eredmények.

Wilhelm Ferencz urnak gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító Neunkirchen, Alsó Ausztria.

London. Évek óta használom az ön Wilhelm-féle antiarthritis antireumatikus vértisztító teáját, mert csak ez tudott megszabadítani erősróumától. Tisztelettel Dora C. F. London, 46. Museum Street. a British Museum mellett.

Wilhelm Ferencz urnak gyógyszerész cs. és kir. udvari szállító Neunkirchen Alsó-Ausztria.

Oroszország. Nem mulaszthatom el Nagyságodnak leg-tiszteletteljesebb köszönetemet kifejezni a küldött Wilhelm-féle antiarthritis antireumatikus vértisztító teáért, miután két teljes esztendőn keresztül lábaimon rettenetes róumával kimóttam és az vértisztító teájának használata által ettől megszabadultam, amit tehát most és a jövőben a közönségnek tudomására hozok.

Lekötelezettje: Rubstörér Henrik, adóbeszedő. Kapható Franz Wilhelm gyógyszerész cs. kir. udvari szállítónál Neunkirchen, Alsó-Ausztria, valamint a nevesebb gyógyszer-tárakban és droguériákban.

Főraktár Debreczenben, Tóth Béla gyógyszer-tárában. (8.)

Az általánosan elismert kitünő

Mohai Ágnes

természetes magyar ásványviz, mely a külföldi Giesshüblit legjobban pótolja, főraktára:

MAYER JENŐ

fűszer- és csemege üzletében.
Debreczen, Piacz- és Széchenyi-
utca sarok.

1 literes üveg 19 kr.

1/2 „ „ 13 „

mélyen leszállított áron kapható.

Szőnyeg,

☒ függöny, butorszövet, ☒ linoleum

●raktárunkat, saját házukba●

Kossuth-utca 5. sz.

|| főületünk emeleti helyi-
ségeibe helyeztük által. ||

A még raktáron levő szőnyeg, függöny, butorszövet, ágy- és asztalterítőket ameddig a készlet tart

◆ leszállított árak mellett ◆
árusítjuk el.

Bosznay J. és Társa.

Debreczen Kossuth-u. 5.

Kávé import

Brazíliai és keletindiai
legfinomabb zamatu kávé
igen olcsón kapható

KOHN HENRIK
fűszer-, festék- és ásvány
váz-nagykereskedésében,
Gróf Degenfeld-tér.

12,911.
1904. sz.

Árverési hirdetmény.

Debreczen sz. b. kir. város tanácsa a
következő bérleteknek u. m.:

1. a nagyvárad utcai sorompó mellett
f. kv. 1200 □ 61 faraktár helynek 1904
október 1-től 1907 október 1-ig terjedő
3 évre;

2. az eprekerti csapszék 1904. január
1-től 1907. december 31-ig terjedő
3 évre leendő bérből újján biztosítása
végre nyilvános árverést rendel el.

Az árverés folyó év szeptember
h. 22-én, vasárnap délután
10 óráig fog megtartani a városház
közgyűlési termében.

Az árverési feltételek a hivatalos órák
alatt a városi számvivősnél megtekinthetők.

Kel. Debreczen, 1904. szeptember
hó 12-én.

A városi tanács.

Pontos órák

kaphatók

Horvath Gusztáv

óraművesnél, Hatvan-utca 2.

Igen előnyös árakon, biztos já-
rásért 2 évi tényleges jótállás.
Javításokat elvállal.

A legolcsóbb
bevásárlási forrás
Székely Jenő és Társa

utca
uri és női-divat
cipzóraktár cégnél
Piac-
sz. Szent-Anna-utca
száma.

Hirlapelárusítók felvételnek

a „Debreczen” elárusítására
városi nyomdában,
városház, keresztépület.

Aki
olcsón, jól, praktikusán és modernül
építkezni akar,

forduljon

BORSODY I. S. építész

irodájához Debreczen, Hunyadi-u. 21.

Femplomok, városi lakóházak, kasté-
lyok, iskolák, fürdők, gyárak, gazdasági
épületek stb. tervezését vagy elkészítését,
nedves lakások szárazzá tételét, betonro-
zást vagy bármily építkezéshez tartozó
munkát elvállal.

Építkezésekre törlesztéses kölcsönt elő-
nyösen eszközöl ki. — Biztos sikerrel előkészít
a kőműves, kőfaragó és ácsmesteri vizsgára.
— Építő iparosoknak olcsón készít tervrajzo-
kat, költségvetést.

Elismert legjobb minőségű

Eperjesi cserép-kályhák

leszállított árak mellett,

továbbá:

Fűzőedények, takarékkonyhák, épület-
vasalások, gazdasági eszközök, tetőle-
mezek, mérlegek, revolverek, töltények

nagyválasztékban

a legjutányosabb árban kaphatók:

KOVÁCS GYULA vasüzletében

a „BIKA” szálloda mellett.

URSUS A LEGTÖKELETESÉBB BORSAJTÓ!

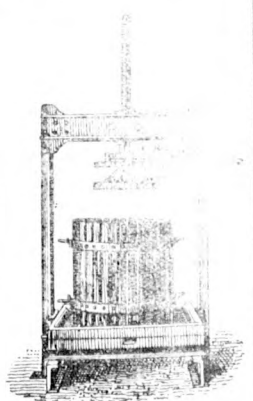
Az Ursus borsajtó következő előnyökkel bír: Vasgerenda és
szabadalmazott nyelő fejszerkezet által a lehető legmagasabb
y omásító, esékély emberő igénybevétellel érhető el.

Az Ursus borsajtó aljrésze fából van a vasgerendaszerke-
zethez illesztve, hogy a szállító vaslécekkel nem érintkezzen így
a bor megfektetése nem fordulhat elő.

Az Ursus borsajtóból a törköly egy da-
rabban vehető ki.

Az Ursus borsajtó szerkezete felülmulha-
talanul szolid és erős.

Szőlődarátók a legjobb kivitelben.

Porcellán kályhák

— Cserépkályhák átrakásánál a fűtőképesség tetemes emelésére és a
lakás gyors felmelegítésére a felhőnést keltő új találmányu multiplicator
betétet felelősség mellett ajánlom

Fürdőkádak és vasbutorok

nagy raktára.

Tóth Gyula,

Debreczen, Piac-u. 20 és 27.